

DE NEDERLANDSE GEMEENSCHAP

in het sociale leven van Australië

(Van onze medewerker Jan D. Rempt te Sydney)

IN HET MAATSCHAPPELIJK LEVEN van Australië neemt het subtropische Sydney met zijn twee miljoen inwoners de grootste plaats in. Natuurlijk weten wij zeer wel, dat we met deze uitspraak ons de verontwaardiging van Melbourne op de hals halen, maar in deze zuster-metropolis, die zo'n negenhonderd kilometer verder naar de Zuidpool is gelegen, is het nu eenmaal kouder dan in Sydney en maakt men zich er dientengevolge niet warmer om, wanneer er prestige-kwesties in het geding zijn. Deze gewilde boertigheid dis ik alleen maar op om U de ijverzucht tussen beide steden duidelijk te maken, die we ook wel tussen Rotterdam en Amsterdam opmerken. Sydney en Melbourne hebben het echter nog niet zo ver gebracht, dat de beide burgervaders bij elkaar op bezoek komen. De burgemeester van Sydney, Alderman H. F. Jensen, is trouwens op het ogenblik, waarop ik dit schrijf, op bezoek bij burgemeester Van Hall in Amsterdam. Eër reist een Lord Mayor van Sydney naar Amsterdam dan naar Melbourne...

Hoe het ook zij, wanneer ik het in dit artikel uitsluitend heb over Sydney, moet U niet denken, dat Melbourne niet belangrijk is. Als ik meedeel, dat er in Sydney tienduizend Nederlanders wonen, dan wil dit niet zeggen, dat er in Melbourne slechts enkele honderden

zijn. Integendeel, die aantallen lopen niet zo ver uiteen. In Sydney heerst echter een levendige uiting van Nederlandse cultuur en er is ook een vermenging van culturen van verschillende landen, die in andere steden van Australië niet zo duidelijk aan de dag treedt om de eenvoudige reden, dat de activiteiten van mindere omvang zijn dan in de Parel aan de Stille Zuidzee.

Twee grote Nederlandse kolonies

HET AANDEEL, dat de Nederlanders hebben zowel in het amusements- als in het culturele leven van deze stad der duizend baaien, is voor iemand, die er als nieuwkomer kennis van zou nemen, verbijsterend groot. Dit wil wat zeggen voor een samenvoeging van meer dan vierhonderd voorsteden, die zich uitstrekken over een oppervlakte, welke groter is dan de provincie Utrecht. In vrijwel alle richtingen hebben de Nederlanders zich in deze monster-poliep-stad verspreid. En ook al zijn er geen Nederlandse „kolonies”, zoals bij de Italianen het geval is, er wonen toch talrijke, dikwijls honderden Nederlandse gezinnen in een bepaalde voorstad. Het Narrabeen-district en Sutherland Shire zijn er voorbeelden van, ook al zijn er tussen deze beide Nederlandse „kolonies” verschillen in zoverre, dat de Nederlanders in Sutherland Shire klaarblijkelijk niet zo'n grote behoefte aan samenklitting hebben als hun landgenoten aan de noordelijke kant van de stad. Het is kenmerkend voor het snelle aanpassingsvermogen van de Nederlanders, dat in Sutherland Shire met zijn gemakkelijke en vlugge treinverbinding met de eigenlijke City, het Nederlandse verenigingsleven een kwijnend bestaan leidt. In Narrabeen, dat achter de tweelingstad aan de noordelijke oever van de haven ligt — over de beroemde Havenbrug met haar tolgaarders (30 cent elke keer als je er met een auto passeert) — leeft die Nederlandse gemeenschap meer een eigen leven en zijn er minstens drie Nederlandse verenigingen.

Het Jaarlijks Oranjebal

EENS PER JAAR echter stromen honderden landgenoten uit alle windrichtingen naar het Oranjebal in Sydney. Dit is een feest, dat zijns gelijken in geheel Australië niet vindt. Dit jaar maakte de Nederlandse ambassadeur, de heer H. J. Lovink, er een speciale vliegtocht voor (van de nationale hoofdstad Canberra naar Sydney is een goed uur vliegen) om het bal met zijn tegenwoordigheid te vereren. Ook de Nederlandse consul-generaal — die de scepter zwaait over het consulaire corps in geheel Australië —, dr. Th. J. Bergsma, was aanwezig. Het Oranjebal is een typisch Nederlandse feestviering met natuurlijk de „polonaise”, die de verbazing wekt van vooraanstaande Australische gasten, zoals de waarnemend Lord Mayor van Sydney, Alderman O'Dea, Vrije burger van de Stad Amsterdam, en Australië's beroemdste „columnist en gossip-writer” Jim Mac Dougall, die er elk jaar weer zijn commentaar op geeft, opgediept uit zijn eigen knipsel-plakboek.

Deze opmerking is bedoeld als een illustratie van het feit, dat het Oranjebal door de Australiërs al beschouwd wordt als een deel van de Australische sociale genoegens en het dus nauwelijks nodig is er enige bijzondere aandacht aan te schenken (wat de Australische pers dan ook niet gedaan heeft).

WIE GRAAG ZIET, dat de Nederlanders onder de schijnwerpers komen te staan, kan er over treuren, dat de Nederlandse cultuur op het jaarlijkse Oranjebal zich al jaren achtereen beperkt heeft tot de polonaise en de volksdansen van de nu 22 leden tellende Nederlandse volksdansgroep, die niet ophoudt van haar activiteit blij te geven. Maar, de Nederlandse cultuur beperkt zich niet tot de volksdans en bij velen bestaat de nog onuitgesproken verwachting, dat het volgende Oranje-bal opgeluisterd wordt met enkele andere typisch-Nederlandse uitingen van volkscultuur, zoals volkszang, één of meer scènes van Jan Klaassen en Katrijn in de poppenkast, en (om iets hoger te grijpen) opvoering van een scène uit de Gijsbrecht van Amstel.

Nederland op zijn best

DEZE GEDACHTE behoort niemand te veront-rusten, die getuige is geweest van het Internationale „Folk festival and concertball” — eveneens in de grote zaal van het raadhuis. Ook hier

speelde de Nederlandse gemeenschap een rol, dank zij de nimmer genoeg geroemde activiteit van een dr. in de letteren en wijsbegeerte (Cornelis Wouters), die er als Master of Ceremonies de scepter zwaaide. Het is geen gemakkelijke taak om meer dan twintig verschillende nationaliteiten te leiden, duizend mensen van evenzovele landaarden bezig te houden met „cultuur” en dans. Maar de „New Australian Cultural Association”, zoals deze vereniging heet, heeft daarmee een reputatie verworven, die het Nederlandse Oranjebal in de schaduw stelt. Die reputatie is zo groot, dat ditmaal twee federale ministers (Minister Harold Holt en Minister Alexander Downer, respectievelijk minister van Arbeid en Immigratie) de avond bijwoonden.

Kleurig festijn

Het was een manifestatie van Europese cultuuruitingen. Nimmer tevoren hebben deze ministers de kans gekregen zoveel verscheidenheid van Europese cultuur op één avond te zien en te horen. Er was niet alleen een bonte mengeling van kleurrijke en exotische nationale costuums uit elf landen, maar ook een keur van nationale volksdansen, zang en muziek. Zelfs de internationaal georiënteerde Nederlander heeft het geduizeld van zovele tongvallen en kunstuitingen: Kroaten, Slowaken, Grieken, Hongaren, Letten, Litauers, Maltezen, Polen, Ukrainers en Wit-Russen zaten aan tafel met Hollanders en Australiërs. Zij dansten en aten (echte Hollandse zuurkool met worst) in de grote burgerzaal van Sydney's Raadhuis als vertegenwoordigers van de naties der wereld in een atmosfeer van waarachtige verbondenheid en vriendschap.

Minister Holt, die vele jaren achtereen de portefeuille van Immigratie beheerde, moet het een grote voldoening zijn geweest te zien, dat de immigranten in Australië niet alleen een nieuw vaderland, maar ook een plaats hebben gevonden in de nieuwe samenleving, waar welvaart regel en geen uitzondering vormt.

(vervolg blz. 52 eerste kolom onderaan)

Buitenlandse en Nederlandse namen van straten

Het artikel van dr. H. P. Schaap in het mei/juni-nummer van Neerlandia, getiteld: „Buitenlandsche of Nederlandsche namen van straten”, noopt de heer mr. dr. E. W. Catz, advocaat en procureur te Amsterdam, zijn vriend Herbert Schaap eensoms ondeugend wederwoord te geven, al schaamt hij zich een weinig reeds bijna negen jaren te wonen in De Laiessestraat, een straat genoemd naar de Waalse schilder en etsers Gérard de Laiesse, geboren 11 september 1641. in Luik en begraven op 18 juli 1711 te Amsterdam, de stad waar hij vele jaren heeft gewerkt.

Mr Catz heeft geen enkel bezwaar tegen het pleidooi van dr. Schaap tot het veeuwig in straat- en pleinnamen van Nederlandse persoonlijkheden als Jacob van Maerlant, Ruusbroec, Zuster Bertken (Bertha Jacobs) en Peter L. L. Benoit, maar dr. Schaap zij dan ook zo breed te erkennen, dat Gaetano Donizetti, Vincenzo Bellini, Pietro Mascagni en Giacomo Puccini wereldberoemde figuren zijn, met wie toch iemand als Adriaan Willaert niet geheel en al te vergelijken is.

Staat overigens — zo vraagt mr. Catz zich ietwat ondeugend af — de musicus Adriaan Willaert door der eeuwen eeuwigheid en tot ongeluk van Schaap's bewijsvoering niet geboekstaafd als stichter en hoofd der Venetiaanse school en werd de levensdraad van deze in 1485 te Brugge (of Roeselare) geboren Vlaamse toondichter, later kapelmeester van San Marco, niet op 7 december 1562 afgesneden in de stad der lagunen?

De heer Catz wijst er verder op, dat Amsterdam reeds een Peter van Anrooystraat en het Spinoza-lyceum kent. Hij zou dr. Schaap er tevens aan willen her-

(vervolg vorige blz.)

VOOR DE Nederlandse gemeenschap moet het voldoening hebben geschonken te zien, dat de waarnemende voorzitter van deze internationale culturele organisatie een Nederlander is. De gehele organisatie van deze avond lag in zijn handen. Zestien debutantes werden aan minister Holt voorgesteld. Onder hen bevonden zich twee Nederlandse meisjes, Annemarie van der Veen en Wilhelmina Buuts, begeleid door respectievelijk Hans en Nico Cornielje. Behalve de volksdansers, begeleid door Cor Scholten op de harmonica en met medewerking van enkele Australiërs in Nederlands nationaal costume — assimilatie en integratie op haar best? — trad ook op de Nederlandse bariton-zanger Sandor de Vos, die o.a. Wierts' „Holland's Vlag” ten beste gaf.

Onder de vele vlaggen, die de zaal sierden, bevond zich natuurlijk ook het rood-wit-blauw en het Nederlandse wapen.

inneren, dat de van Baerlestraat wel is genoemd naar de in Antwerpen geboren Caspar van Baerle (Barlaeus-1584—1648), maar dat dit geleerd lid van de Muiderkring echter vele van zijn werken — en dat is dan jammer voor dr. Schaap — in het Latijn heeft geschreven, al geeft mr. Catz gaarne toe, dat dat taaleigen behoort tot de kostbare geestelijke bezittingen van de griffier van het Kantongerecht te Assen (dr. Schaap) als ook tot de dierbaarheden van diens vriend en bestrijder.

In een bijgaande brief vestigt mr. Catz nog onze aandacht op het feit, dat Amsterdam reeds sinds jaar en dag een Verdi-, Corelli- en Rossinistraat heeft en dat, blijkens het ook in Neerlandia afgedrukte antwoord van B. en W. van Amsterdam, het Puccini/Bellini-plan te zijner tijd zeker zal doorgaan. Naar zijn mening

Gebrandschilderd raam voor consulaat-generaal in Kaapstad

De „Vereniging Zuidafrikaanse stichting moederland”, waarmede het Verbond van de oprichting af de beste betrekkingen onderhoudt, heeft door de Rotterdamse glazenier E. Warffenus een gebrandschilderd raam doen vervaardigen, dat binnenkort in het uit de 17de eeuw daterende en thans geheel gerestaureerde gebouw van het Nederlandse consulaat-generaal in Kaapstad zal worden geplaatst.

Omgeven door een sierlijst staan boven in het midden de woorden: „Het moeilijk ampt aan deze caep bekleedt, heeft hun de dank van 't nageslacht bereedt”.

Het raam bevat dan verder de wapens van alle Nederlandse gouverneurs van de Kaapkolonie rond het wapen van Jan van Riebeeck. Bovendien draagt dat venster de wapens der steden Amsterdam, Delft, Enkhuizen, Hoorn, Middelburg en Rotterdam.

Een gezelschap van genodigden kreeg op vrijdag, 1 augustus gelegenheid in het Van Riebeeckhuis Keizersgracht 141 te Amsterdam, dit drie meter hoge en twee meter brede raam te bewonderen.

De voorzitter van bovengenoemde stichting Jhr. ir. C. L. L. Kretschmar van Veen sprak een kort inleidend woord.

Onder de aanwezigen waren: Z.E. de ambassadeur van de Unie van Zuid-Afrika en mevrouw Geldenhuys, de heer L. Noë, chef der Directie Afrika en Midden-Oosten van het ministerie van Buitenlandse Zaken en namens het Algemeen Nederlands Verbond de directeur-secretaris ir. G. Schutte, vergezeld van mevrouw Schutte.

mag voorts de naam van Ermanno Wolf-Ferrari, bekend door zijn koorwerk „Lavora nuova”, zijn opera „La gemme della Madonna”, benevens enige eenacters o.a. „Il segreto di Susanna”, bij de naamgeving van straten enz. niet in het vergetboek geraken.

Het betoog van dr. Schaap tegen het geven van namen van grote buitenlandse figuren aan straten en pleinen, zolang er genoeg namen van eigen landslui vergeeten werden, komt, zo besluit mr. Catz, althans voor Amsterdam, véél te laat. *)

*) De inzichten van dr. Schaap en mr. Catz zijn nu wel duidelijk naar voren gebracht. Een verdere gedachtenwisseling tussen de heren over dit punt lijkt niet nodig. Het Verbondsbestuur, dat volle aandacht aan het onderwerp van naamgeving aan Nederlandse straten en pleinen schenkt, zoekt een weg om de colleges van B. en W. van onze grote steden de helpende hand te bieden bij het aanleggen van naamregisters voor de honderden straten, die in de naaste toekomst in onze steden nog zullen worden aangelegd.

De heer C. Pama, wiens boekje over de Zuidafrikaanse Unievlag in het sept./okt. nummer 1957 van Neerlandia werd besproken, heeft in de derde jaargang (nr 3) van Historia een zeer belangwekkende verhandeling geschreven over de wapens van de Nederlandse commandeurs, gouverneurs en commissarissen-generaal, die tussen de jaren 1652 en 1806 een grote rol hebben gespeeld in de Kaapse geschiedenis. De heer Pama heeft dit gedaan, omdat deze wapens, zoals uit bovenstaande mededelingen blijkt, zijn veeuwig in het gebrandschilderde raam, dat binnenkort zal worden geplaatst in het fraaie trappenhuis van het Nederlandse consulaat-generaal, dat verleden jaar, ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van dit consulaat, is verhuisd naar de historische kosterswoning van de oude Evangelisch-Lutherse Kerk aan de Strandstraat.

Na een korte beschouwing te hebben gewijd aan de Nederlandse heraldiek, sprak de heer Pama de hoop uit, dat nog eens een boek zal verschijnen over de gouverneurs en commissarissen-generaal in de Kaap, in de trant van het bekende boek van Van Rhede van der Kloot over de gouverneurs-generaal en commissarissen-generaal van Nederlandsch-Indië.

Daarna bespreekt hij in totaal 28 wapens van gouverneurs en commissarissen-generaal. Als no. 1 uiteraard Jan van Riebeeck en als laatsten Jacob Abraham Uitenhage de Mist, die in de jaren 1803—1804 commissaris-generaal was en Jan Willem Janssens, de laatste Nederlandse Kaapse gouverneur in de jaren 1803—1806.

Wij willen de heer Pama hierbij onze erkentelijkheid betuigen voor de pioniersarbeid, welke hij door de beschrijving van deze serie wapens heeft verricht.